

FRANCISCO BRINES, PREMIO NACIONAL DE POESIA

«La poesia és una escola de tolerància»

Paco Brines, un dels caps de fila indiscutits de la generació dels cinquanta ha guanyat dos importants premis, el nacional de poesia i el de les lletres valencianes en poc de temps. En una pausa dins el seu constant anar i venir per Madrid, València i l'Oliva originària hem parlat amb ell de la poesia i la seua circumstància.

Enric Sòria

La primera pregunta és inevitable. i Què ha sentit en rebre el premi nacional de poesia? i S'ho esperava?

—Vaig rebre el premi amb satisfacció, i és natural, pel que té de reconeixement dels altres envers la teua obra. L'art no és una ciència exacta, i l'assentiment als resultats depèn dels gustos. El poeta escriu solitàriament, i el lector rep el llibre també d'una manera solitària. Vull dir que el poeta no sempre arriba a saber com són acollits

els seus poemes, fins a quin punt són necessaris. La major satisfacció que m'ha deparat el premi ha estat veure l'acollida emocionada que ha tingut en els amics.

El premi no constitueix una absoluta sorpresa, però un premi és sempre atzarós, com ho va demostrar el veredict del de novel·la.

—6 Què opina de l'actual criteri d'adjudicació, que diferencia els gèneres, però no les llengües?

—No diferenciar llengües i gèneres era apostar per la cerimònia de la confusió. En aquestes circumstàncies el que es fa és no discutir la qualitat de

determinats llibres, sinó fer present un llarg memorial de greuges. Parlar de pretericions de gèneres o llengües en seria la conseqüència fatal. El premi corria el perill de polititzar-se. Dubte, a més, que es pugui formar un jurat que pugui seguir, des d'un coneixement suficient, tants gèneres distints i en idiomes tan diversos.

M'ha sorprès que, enguany, els comitès seleccionadors —gens centralitzats— no hagen trobat llibres no escrits en castellà que fossen dignes de ser proposats per als premis de novel·la i assaig. Potser fóra convenient separar també els idiomes, i ajudar al coneixement

ment dels premiats fent-ne la traducció.

—*Fa poc, en una reunió de membres de l'anomenada Generació dels 50 al·gú comentà la seua estupefacció davant del fet d'estar convertint-se en clàssics. El premi nacional, ara, sanciona aquesta conversió, i Com ho suporta, això, un escriptor en plena evolució i activitat?*

—Malament, perquè quan em mire a l'espill, no em veig més clàssic, sinó amb més anys. És tan depriment que procure d'abocar-m'hi com menys millor. Desgraciadament no hi ha cap premi que faça que una obra siga millor, ni que siga el Nobel. Si hi hagués un premi que milloràs sensiblement un sol vers del llibre presentat, seria el millor dels premis. Generalment, com que són notícia pública i fins i tot televisiva, donen certa popularitat, però afortunadament sol ser efímera. No importa el públic, sinó els bons lectors, i, si aquests continuen succeint-se en el temps, són ells els que atorguen la consideració de clàssics als escriptors. Clàssic significa continuar sent actual. Els nostres coetanis, els podem exaltar o denigrar, però ens està vetat atorgar-los-en el qualificatiu: seria una profecia gratuïta. Cal prendre-s'ho com un elogi, o un desig pietós, o senzillament com una hipèrbole.

—*S'ha parlat molt de la renovació poètica que va imposar la seua generació. i Què tenien en comú tots vostès? i Què creu que va aportar com a conjunt?*

—Això seria massa llarg de contestar. És una generació, com a tal, equilibrada. Hi importen, en el poema, l'experiència vital i, per descomptat, l'acurada expressió. Ètica i estètica importen conjuntament, i el món de cada un es vol individualitzat, personal, però també solidari. Parle, és clar, dels que hi reïxen. S'hauria de parlar de cada una de les obres, ja que això també ho compleixen alguns poetes anteriors i altres de posteriors.

—*i De qui se sent més a prop, d'aquesta generació?*

—Em considere amic de tots, però amb qui més he conviscut ha sigut Claudio Rodríguez. També l'admire molt com a poeta, encara que es tracte d'una poesia molt distinta a la meua. M'estime molt les obres de Gil de Biedma i de Valente. Potser de qui més a prop em sent, poèticament, és de Jaime Gil.

—*Em fa la sensació que han marcat, poèticament, una o dues generacions posteriors, i no sols en castellà —en català, gràcies a Ferrater. també s'obser-*

va. i Creu que ha sigut profunda, aquesta influència?

—És la resposta que han donat molts joves poetes oralment i per escrit. I sembla que és així, ja que es pot observar, en bastants ocasions, llegint els seus llibres. Amb prou feines si s'advertia això en la poesia dels novíssims, per bé que sí que era ostensible en altres membres generacionals que seguien una altra estètica i, més generalitzat, en la generació següent. Quant a la profunditat d'aquesta presència, m'estime més dir-ne presència, depèn de cada poeta, i sol anar confosa amb altres presències distintes. Vivim un moment literari en què ja no importa tant l'originalitat i s'estima la tradició en tota la seua amplitud.

—*En tota la seua poesia impera la reflexió sobre el transcurs del temps. El temps desdivinitza, de la mateixa manera que l'amor ens fa perdre la innocència. i Què aporta El otono de las rosas a aquests temes, axials, em sembla, en la seua poesia?*

—Crec que *El otono de las rosas* no aporta cap novetat substancial a la meua obra anterior. Potser la visió del món, com que es tracta d'un estadi més ressegat de la meua vida, es fa ara més lúcida, i intensa, com a mínim és el que jo voldria. El comiat és ja més a prop, però les roses encara s'ofereixen per ser olorades i fins i tot esfullades. És un llibre que abraça més, i sensorialment més ric. Em pense que, tot i sorgir de la meua tardor personal, aquest llibre és, paradoxalment, el més vital.

—*Vostè ha dit, parlant de la Fiesta dels bous, que on comença el sentiment de la pietat acaba el sentiment estètic. i, No és, justament, la tràgica (o també còmica) situació de l'home, un déu quan desitja i una criatura massa limitada quan reflexiona, cosa que en fa un animal poètic?*

—La necessitat de l'art en l'home és una conseqüència de la frustració de les seues aspiracions. Volem amb totes les nostres forces ser feliços, però només aconseguim desastres o simulacres de felicitat. També en tenim besllums, o curts estadis, d'aquesta felicitat, prou per a, malgrat tot, continuar desitjant-la. Aquesta és la tràgica condició de l'home, a més de la seua encara més tràgica condició mortal. I l'home es queixa, denuncia, busca, canta o agraeix, imagina, o aprèn a resignar-se. La conseqüència és la literatura.

—*També ha dit que l'emoció és l'objectiu de l'art, i que, en la seua poesia, s'estima més la precisió que no la bellesa. i No hi ha ací precisament, reflexiva, antiretòrica, definició estètica?*

—L'art és un mètode de coneixe-

ment de naturalesa emotiva. La nova realitat que se'ns revela ho fa emotivament, i això produeix en nosaltres un moviment d'assentiment més total que el merament intel·lectual. Potser és un assentiment efímer, però tan alliberador en aquell moment, que arrasa les nostres pròpies creences. Podem assentir amb entusiasme a creences alienes a les nostres pròpies veritats, perquè l'única veritat que en l'art ens importa és la de l'emoció. Això, ho ha exposat molt bé Bousono. D'aquí que un comunista militant pugui tenir com a poeta preferit un místic com Sant Joan de la Creu, o que un honest pare de família s'estime, més que cap altre, un poeta maleït com és ara Baudelaire. Abracen allò que és aliè, sense descreure d'allò que els és propi. La poesia és una magnífica escola de tolerància.

Si en un poema no descobrim l'expressió com a fatal, és a dir, com a absolutament necessària, desconfiem del text. Si en un poema dubtem que la paraula siga l'exacta, el poema se'ns presenta millorable, és a dir, com un poema malformat. En aquest sentit, la bellesa del poema no és més que la seua precisió. Hem de rebre la impressió que les paraules no poden ser substituïdes sense detriment de la seua eficàcia estètica.

A *

—*I Quina és la seua relació com a escriptor/lector amb la llengua de March? Feu de jurat en els premis Octubre de l'any 73, quan es va obrir pas, amb Navarro i Jàfer, la generació del 70 en català al País Valencià i amb ella entrà la modernitat en la nostra poesia. j,N'ha seguit després la trajectòria? I Continua responent a l'actualitat la poesia catalana al País Valencià? LL 'interessa?*

—Sóc un gran admirador de la poesia catalana. En aquest segle hi ha, des de Maragall, poetes de primeríssima fila en totes les generacions: Carner, Riba, Foix, Salvat-Papasseit, Espriu Vinyoli, Ferrater, per anomenar només els que preferesc. Per això, quan vaig ser jurat dels Octubre em vaig alegrar de trobar-me amb dos poetes molt joves, com aleshores ho eren Navarro i Jàfer, que escrivien una poesia de qualitat i absolutament del seu temps. Jo era conscient que aquells llibres, des del punt de vista de la seua concepció, representaven un salt qualitatiu respecte al que aleshores es podia llegir ací.

Els clàssics valencians són un patrimoni que, pel nombre i la qualitat, han de seguir tenint una força actuant, com tan magistralment ho ha demostrat en la seua poesia Vicent Andrés Estellés, que considere un poeta de l'altura dels

esmentats al principi. Ha sigut, a més, una gran sort que la seua obra siga tan extensa, ja que el buit era enorme. Crec que ja es pot parlar d'una continuïtat afirmada, i que el futur és esperançador.

—*I Com veu ara les relacions entre els poetes de les dues llengües que conviuen a València? Hi ha qui s'entesta a presentar-les com tirants, d'altres les veuen bastant fluïdes...*

—M'agradaria que fossen absolutament fluïdes. Jo crec que les relacions depenen sempre de les persones; si aquestes no t'encastellen en els seus juís, fent-los prejuís, no tenen per què deixar de ser cordials, i inclús admiratives. Qui estima la poesia està disposat sempre a entusiasmar-se amb l'obra que ho mereix, i aleshores no poden importar gens altres consideracions. A mi no hi ha un altre poeta valencià que m'entusiasme tant com Ausiàs March, i en el seu segle és el més gran poeta líric peninsular.

—*Tant en una llengua com en l'altra, abunden últimament les publicacions, antologies, revistes, premis. I És que tothom s'ha fet poeta? i Què creu que quedarà de tot això?*

—Tot això indica vitalitat. Pel que fa a la poesia en català denota que hi ha una contextura ja ferma, afiança-

«*Si en un poema no descobrim l'expressió com a fatal, és a dir, com a absolutament necessària, desconfiem del text.*»

da pel nombre. Que hi haja poetes mediocres, en una llengua i altra, no importa gens. Això ha passat sempre, en totes les èpoques i en totes les literatures. L'únic que importa és que arriben a quedar-ne uns quants, que existesquen.

—*Entre els poetes en català la sensació de no ser llegits ni tinguts en compte a Barcelona és clamorosa i simètrica a la dels seus col·legues en castellà respecte a Madrid, il·li ha cap veritat en aquest sentiment de postergació o és el plany provincià de sempre?*

—Aquesta sensació la tenen en tots els llocs d'Espanya que he visitat. Però hi ha moltíssima gent a Madrid, i supose que a Barcelona, que també se senten igualment desassistits. Però jo em pregunte també si aquesta indiferència no deu ser recíproca, i si la queixa és tan justa com es pretén. Va morir Riba, i últimament Foix, Espriu, Vinyoli, Ferrater, per parlar només de poetes, i ací a València no recorde que hàgem tingut oportunitat d'oïr-los. i De qui és la indiferència? i Se sentia la seua presència com necessària? i Algú els va invitar? Fuster, Estellés, Sanchis Guarnier, i ara Valor, són Premis de les Lletres Catalanes. Hi ha més sentiment de postergació, que postergació. I, per descomptat, hi ha molt de plany provincià. Estic segur que des d'ací es mira molt Barcelona i Madrid, i em pense que poc o gens Palma i Sevilla. Vaja, la mateixa mirada indiferent del centre, sense ser centre de res. A pesar de tot et dic, sí que hi ha algunes injustícies. Per exemple, la poesia de César Simón és injustament desconeguda fora de València, i Vicente Puchol és un excel·lent novel·lista per descobrir.

—*La lectura d'un poema és un diàleg de silencis, però la figura de qui l'escriu tard o d'hora és pública. I En la nostra societat, el fet d'escriure versos, versos reconeguts, ha donat cap ressò a les seues opinions? i No és la nostra societat massa sorda a les paraules dels seus creadors?*

—M'agrada tenir lectors, però que ells vinguen a mi, que siguem ells els que em trien. Així, no seran sords a les meues paraules, a les escrites des de la poesia. Les altres paraules m'importen menys. No m'agradaria gens ser figura pública, jo no sóc un polític. Em basta que em deixen ser el poeta que sóc i la persona que vull ser. •